

УДК 343.9

СОЦІАЛЬНА СПРЯМОВАНІСТЬ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО НАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІЦІЮ» КРИЗЬ ПРИЗМУ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ ГРОМАДСЬКОГО ВПЛИВУ НА ЗЛОЧИННІСТЬ

М. Г. Колодяжний, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу кримінологічних досліджень Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України, м. Харків

Постановка проблеми. Залучення до діяльності із запобігання злочинності широкого кола суб'єктів є засадою ефективності цієї діяльності та підвалиною скорочення рівня злочинності в Україні. Використання ж громадськості у забезпеченні правопорядку і безпеки в державі дозволяє: а) зменшити витрати Державного бюджету України на утримання правоохоронних органів; б) заощадити час, сили і засоби поліцейських та зосередити їх увагу на найважливіших виробничих питаннях правоохоронної діяльності; в) посилити взаємодію різних соціальних інститутів та суб'єктів запобігання злочинності; г) підвищити довіру населення до органів кримінальної юстиції; д) практично реалізувати законодавчі положення про реалізацію соціально-обслуговуючої функції української поліції, тим самим обмеживши її каральну спрямованість.

Важливого значення в реалізації соціальної спрямованості діяльності правоохоронних органів набуває її нормативне забезпечення. Тому прийняття 2 липня 2015 р. Закону України «Про Національну поліцію» викликає потребу в аналізі достатності законодавчого оформлення соціально-обслуговуючої функції основного органу кримінальної юстиції – Національної поліції України.

Стан розробки проблеми. Різним аспектам соціальної функції правоохоронних органів, їх взаємодії із громадськістю, міжнарод-

ного досвіду громадського впливу на злочинність присвятили свої праці такі вчені, як: О. М. Бандурка, В. В. Василевич, О. М. Ведернікова, В. В. Голіна, С. Ф. Денисов, О. М. Джужа, В. М. Дрьомін, С. М. Іншаков, О. Г. Кальман, О. М. Костенко, О. Г. Кулик, В. В. Лунєєв, В. І. Шақун, О. Ю. Шостко та ін.

Мета статті полягає у дослідженні Закону України «Про Національну поліцію» щодо закріплення соціально-обслуговуючої функції української поліції та порівнянні її із прогресивним зарубіжним досвідом у цій сфері.

Виклад основного матеріалу дослідження. Забезпечення належного стану правопорядку і безпеки у провідних країнах світу (США, країнах – членах ЄС, Японії) досягається завдяки тісному співробітництву поліції та громадськості, а також високій довірі населення до органів правопорядку. Україна, як відомо, не може констатувати високий рівень довіри українців до правоохоронних органів та їх партнерські відносини. Протягом 2010–2013 рр., за даними різних соціологічних установ, рівень довіри громадян до української міліції знаходився в межах 1–7%, тоді як, наприклад, у ФРН цей показник становить понад 80% [1]. До того ж чисельний міліцейський штат у 300 тис. осіб не гарантував ефективності діяльності органів внутрішніх справ: станом на 2013 р. в Україні на одного міліціонера припадало 2 розкриті злочини. Для порівняння: у Великій Британії – 29, в США – 12, навіть в Росії має місце 7 розкритих злочинів на одного поліцейського [1]. Низька довіра населення нашої країни до міліції та незадовільні показники розкриття злочинів пов'язані знову ж таки із недостатнім налагодженням партнерських відносин між органами кримінальної юстиції із населенням.

У західних країнах світу, на відміну від України, вже давно зрозуміли, що використання безкоштовної допомоги добровольців у правоохоронній діяльності не лише формує сприятливу соціально-психологічну обстановку в суспільстві, а й значно заощаджує кошти Державного бюджету.

Закон України «Про міліцію» від 1990 р., що втратив чинність, хоча і містив деякі положення про взаємодію із громадськістю, однак на практиці вони зводилися нанівець через відсутність довіри громадян до міліції. Зокрема, вказаний Закон одним із завдань мілі-

ції передбачав її участь у наданні соціальної та правової допомоги громадянам (ст. 2). Ці положення були суцільною законодавчою декларацією, бо соціальна допомога унеможливлювалася через відсутність належного фінансування МВС України, а правова – через небажання більшості міліціонерів її надавати й об'єктивну відсутність часу. Стаття 3 зазначеного нормативно-правового акта регламентувала взаємодію міліції із трудовими колективами, громадськими організаціями й населенням. На практиці це положення зводилося максимум до взаємодії із нечисленними громадськими формуваннями правоохоронної спрямованості з охорони громадського порядку переважно в обласних центрах. Наприклад, станом на грудень 2015 р. у м. Харків налічувалося лише 4 подібні організації, причому одна з них мала локальний характер. Закон України «Про міліцію» закріплював також припис про обов'язок громадян сприяти міліції в охороні громадського порядку і боротьбі зі злочинністю (ст. 6). Міліція мала право залучати громадян за їх згодою для виконання покладених на неї завдань. Звичайно, імперативністю досягти високої довіри населення до правоохоронних органів, а тим більше отримати від нього реальну фізичну чи інформаційну допомогу, неможливо. Передбачалося також матеріальне і моральне заохочення громадян, які надають допомогу в охороні правопорядку та боротьбі із кримінальними правопорушеннями (ст. 11). Указана норма реалізувалась у більшості випадків шляхом вручення подяки у виді грамоти особі, яка ризикувала власним життям і здоров'ям при затриманні злочинця. Випадки реальної грошової винагороди за допомогу у розкритті злочинів були вкрай рідкісними. Це щодо вже не чинного Закону України «Про міліцію» [2].

Слід відверто визнати, що й Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» від 2000 р. [3] на теперішній час є морально застарілим, не охоплює сучасних форм громадського впливу на злочинність. Єдиним способом вирішення катастрофічної ситуації у сфері запобігання злочинності шляхом зближення громадян із правоохоронними органами, підвищення рівня їх взаємодії та налагодження партнерських відносин є реалізація положень Концепції реформування кримінальної юстиції України, прийнятої ще у 2008 р. У ній

передбачається створення в нашій державі правоохоронної системи нового зразка, яка була б трансформована із механізму переслідувань і репресій в інститут захисту й відновлення порушених прав осіб. Для органів кримінальної юстиції, у першу чергу поліції, пріоритетною має стати не каральна, а соціально-обслуговуюча функція [4].

Слід зазначити, що правовою основою реалізації соціально-обслуговуючої функції міліції та більш активного залучення громадськості до запобігання злочинності є Закон України «Про Національну поліцію», прийнятий 2 липня 2015 р. Низка статей зазначеного Закону присвячена практичній реалізації соціальної спрямованості діяльності української поліції: надання допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин її потребують (п. 4 ст. 2); взаємодія з населенням на засадах партнерства (ст. 11); громадський контроль за поліцією (розділ VIII), що полягає у: звітуванні перед громадськістю про поліцейську діяльність (ст. 86); прийнятті резолюції недовіри до керівників органів поліції (ст. 87); систематичному інформуванні громадськості про стан правопорядку та заходи, що вживаються для запобігання злочинам (ст. 88); проведенні спільних проектів з громадськістю (ст. 89) [5].

Як бачимо, новий Закон України «Про Національну поліцію», на відміну від Закону України «Про міліцію», закріпив окремий розділ щодо контролю за діяльністю поліції. Виходячи із закріплення у Законі України «Про Національну поліцію» низки вищеперелічених статей, однією з основних послуг (функцій) поліції має стати так звана соціально-обслуговуюча послуга. Це означає, що український поліцейський має, насамперед, бути захисником, охоронником, помічником, консультантом тощо, а в останню чергу – представником влади й службовою особою, яка має право затримувати і притягати до відповідальності. Принаймні такий підхід вироблений у розвинених країнах світу – в Японії, Великій Британії.

Закон України «Про Національну поліцію» в ст. 9 акцентує увагу на відкритості та прозорості роботи поліції. Остання покликана забезпечувати постійне інформування громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпеченні публічної безпеки і порядку [5]. Це є важ-

ливими умовами підвищення довіри населення України до органів кримінального переслідування.

Великим здобутком зазначеного нормативно-правового акта слід визнати положення ст. 11 про те, що рівень довіри населення до поліції є основним критерієм оцінки ефективності діяльності органів і підрозділів поліції. Передбачається, що оцінка рівня цієї довіри проводитиметься незалежними соціологічними службами в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України [5]. Нагадаємо, що внутрішньовідомча оцінка ефективності діяльності міліції за усі роки незалежності України здійснювалася за радянськими підходами, коли основним критерієм були кількісні показники: кількість зареєстрованих злочинів і правопорушень, чисельність виявлених злочинців і правопорушників. Застарілі критерії оцінки роботи міліції створювали підґрунтя для службових зловживань. Вони полягали у фальсифікації показників офіційної статистичної інформації про злочинність у державі та формуванні значної частини так званої штучної латентної злочинності.

Із прийняттям Закону України «Про Національну поліцію» можна говорити про позитивні зміни у ставленні українців до новостворених підрозділів патрульної поліції, що сформовані у Києві, Харкові, Одесі, Львові, Миколаєві та інших містах України. Незалежні результати соціологічних досліджень показують, що рівень довіри населення до патрульної поліції у рази вищий порівняно із довірою до міліції. В окремих містах цей показник коливається від 52% до 85% [6; 7]. Безперечно, це є великим, але проміжним, здобутком реформування української міліції. Очевидно, що слід «скористатися» високою довірою громадян до поліції та створити організаційно-управлінські умови для розширення участі населення в охороні правопорядку та інших видах діяльності, що розповсюджені за кордоном.

Узагальнення прогресивного міжнародного досвіду громадського впливу на злочинність показало, що Україні є що запозичувати в указаній сфері. Необхідно створити матеріальні стимули для добровільного повідомлення громадянами про злочини, що вчинені чи готуються. Наразі в українському суспільстві простежується велика психологічна прірва між органами правопорядку та грома-

дянами. Доброчесне інформаторство, що поширене за кордоном, не сприймається в Україні. Дії таких осіб більшістю громадян розцінюються як «зрада», наклеп, помста, але не як виконання громадянського обов'язку чи активна громадянська позиція. Напевно, має сплинути певний час, щоб суспільство виявилось готовим до тісного співробітництва із поліцією. Наприклад, у США (м. Бостон) внаслідок запровадження у 1986–1996 рр. програми грошової винагороди у розмірі від 100 до 1000 дол. США за надання такої інформації, а також інших видів взаємодії із громадськістю вдалося скоротити рівень злочинності на третину [8].

Можна навести подібні приклади й на пострадянському просторі. В Російській Федерації законодавством передбачена матеріальна винагорода до 3 млн руб. (майже 43 тис. дол. США) для осіб, які надали поліції відомості про вчинений злочин чи злочинця, що знаходиться у федеральному розшуку [9]. У Республіці Казахстан набирає обертів діяльність Агентства з боротьби з економічною та корупційною злочинністю, яке лише у 2013 р. виплатило інформаторам понад 25 млн тенге (83,5 тис. дол. США). Також у цій країні є поширеною практика грошового заохочення активних дружинників, які у складі громадських патрулів охороняють правопорядок [10]. Однак Закон України «Про Національну поліцію» не передбачає положення про грошове заохочення громадян, які повідомляють про вчинені кимось злочини. Більше того, не сформований фонд такої виплати, відсутній реальний механізм оперативного матеріального заохочення. Тому виникає необхідність у предметному розгляді парламентарями цього питання та внесення відповідних доповнень до чинного законодавства України.

У Великій Британії, США, Австралії та інших державах поширена профілактична програма «Під доглядом сусідів». Вона передбачає повідомлення поліції про осіб, які вчиняють крадіжку чи вчинення іншої злочин щодо майна сусідів. Кругова пильність забезпечує належний рівень правопорядку. Більше того, щомісяця і навіть частіше організовуються зустрічі шерифа із мешканцями мікрорайону, де останні можуть повідомити про факти відомих їм злочинних подій і, у свою чергу, отримати корисну інформацію від поліцейського [11, с. 17]. У Великій Британії зближенню місцевої поліції і підданих сприяє виконання поліцейськими їх службових

обов'язків без вогнепальної зброї, поширення практики врахування думки місцевої громади при кадрових призначеннях керівників відділів поліції [12]. Аналогічно діє поліція Японії, принципи взаємодії якої із населенням є взагалі унікальними. Часто японські поліцейські працюють і одночасно проживають із своєю родиною у поліцейському відділку (будка чи пост). Це їм забезпечує довірливі стосунки із сусідами. Для поліції Японії є нормою пригостити відвідувача відділку чаєм чи надати у користування парасольку у разі дощу [13].

Повертаючись до Великої Британії, відзначимо, що в цій країні є чимало загальнодержавних громадських формувань з охорони громадського порядку. Правопорядок ними забезпечується шляхом патрулювання разом із поліцейськими. За словами колишнього міністра МВС Великої Британії Т. Мей, найбільш вдалим нововведенням у місцевій поліції за останні кілька десятиріч є інститут добровільних помічників поліції. Вони без вогнепальної зброї разом із поліцейськими здійснюють охорону правопорядку у багатьох графствах цієї країни [12]. Що ж до України, то помічник слідчого виконує скоріше не правоохоронну, а кур'єрську функцію. Вона полягає у врученні повісток учасникам досудового розслідування та виконанні інших доручень слідчих, навіть не передбачених його посадовими обов'язками.

В указаних державах широко впроваджуються програми профілактики різних видів злочинності (неповнолітніх, рецидивної, організованої, наркотичної) із залученням добровольців та волонтерів до виконання заходів цих програм. Зацікавленості громадян в участі у подібних програмах сприяє створення певних пільг. Наприклад, у 2009 р. у США (м. Чикаго) безробітним була надана можливість платного патрулювання у громадських місцях із можливістю отримання суттєвої знижки при вступі у певні вищі навчальні заклади [14]. У Нідерландах, як і у багатьох європейських країнах, роботодавці під час прийняття на роботу нових молодих працівників звертають увагу на їх волонтерський досвід або безкоштовну участь як добровольців у діяльності громадських патрулів.

У США та Великій Британії популяризації допомоги поліції з боку пересічних громадян та підвищенню іміджу поліції приділяється велика увага. Для цього на регулярній основі запроваджу-

ються так звані дні відкритих дверей у відділках поліції, де представники місцевої громади можуть: у неформальній обстановці поспілкуватись із шерифом; відвідати лекції на правову тематику; отримати поради від правоохоронців щодо зменшення віктимності, убезпечення власного життя, здоров'я і майна від кримінальних посягань; вивчити основні прийоми самооборони та ін. У США у багатьох штатах проводяться просвітницькі заходи у виді тижневої літньої школи для юнаків, де останні вивчають основи поліцейської діяльності. Великі громадські організації правоохоронної спрямованості щороку організують свята, карнавали, пікніки, на які запрошуються усі бажаючі [14]. Все це є прогресивними зарубіжними механізмами розширення стратегії громадського впливу на злочинність.

Висновок. Аналіз Закону України «Про Національну поліцію» показує, що він має яскраво виражену соціальну спрямованість. Указаний нормативно-правовий акт передбачає сучасні підходи до реалізації так званої соціально-обслуговуючої функції поліції, створює умови для налагодження партнерських відносин між поліцією й місцевими громадами. Але при цьому слід визнати, що існує низка напрямів, які мають бути враховані в аналізованому нормативно-правовому акті з огляду на позитивний міжнародний досвід участі громадськості у запобіганні злочинності.

Перелік літератури

1. Довіра до міліції – нижче плінтуса [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://wz.lviv.ua/ukraine/122710>. – Заголовок з екрана.
2. Про міліцію : Закон України від 20 груд. 1990 р. № 565-ХІІ // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1991. – № 4. – Ст. 20.
3. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону : Закон України від 22 черв. 2000 р. № 1835-ІІІ // Відом. Верхов. Ради України. – 2000. – № 40. – Ст. 338.
4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів» : Указ Президента України від 8 квіт. 2008 р. № 311/2008 // Офіц. вісн. України. – 2008. – № 27. – Ст. 838.
5. Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VІІІ // Відом. Верхов. Ради України. – 2015. – № 40–41. – Ст. 379.

6. Рівень довіри до нової патрульної поліції більш ніж удвічі вищий, ніж до старої міліції – опитування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.ua/society/1151178-riven-doviri-do-novoji-patrujnoji-politsiji-bilsh-nij-udvichi-vischiiy-nij-do-staroji-militsiji-opituvannya.html>. – Заголовок з екрана.

7. Рівень довіри киян до поліції склав 85 відсотків – Аваков [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uapress.info/uk/news/show/98627>. – Заголовок з екрана.

8. Участь громад у запобіганні злочинності : Робочий документ Десятого конгресу ООН із запобігання злочинності і поведженню з правопорушниками (Відень, 10–17 квіт. 2000 р.). – 25 с.

9. МВД обещает платить гражданам миллионы за добровольную помощь и доносы [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.newsru.com/russia/24aug2012/nagragdenie.html>. – Заголовок з екрана.

10. Колодяжний М. Г. Запобігання злочинності громадськістю в Республіці Казахстан: сучасний стан і форми / М. Г. Колодяжний // Юрид. журнал. – 2015. – № 2. – С. 42–46.

11. Взаимодействие милиции и населения: к итогам харьковского эксперимента. – Харьков : Нац. ун-т внутр. дел, 2003. – 288 с.

12. Колодяжний М. Г. Досвід Великої Британії у використанні громадськості щодо запобігання злочинності [Електронний ресурс] / М. Г. Колодяжний // Форум права. – 2013. – № 3. – С. 317–323. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2013_3_53.pdf. – Заголовок з екрана.

13. Колодяжний М. Г. Застосування стратегії «community policing» при запобіганні злочинності в Японії / М. Г. Колодяжний // Кримінально-правові та кримінологічні заходи протидії злочинності : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 13 листоп. 2015 р.). – О. : ОДУВС, 2015. – С. 74, 75.

14. Колодяжний М. Г. Громадський вплив на злочинність у США / М. Г. Колодяжний // Юрид. журнал. – 2013. – № 9–10. – С. 166–177.

Транслітерація переліку літератури

1. Dovira do militsii – nyzhche plintusa [Credibility to the police is the lowest of the low], wz.lviv.ua. Retrieved from <http://wz.lviv.ua/ukraine/122710> [in Ukrainian].

2. Pro militsiiu : Zakon Ukrainy vid 20 hrudnia 1990 r. № 565-XII [On militia : the Law of Ukraine of December 20, 1990, no. 565-XII]. Vidom. Verkhov. Rady URSR [Gazette of the Verkhovna Rada of the URSR], 1991, no. 4, Art. 20 [in Ukrainian].

3. Pro uchast' hromadian v okhoroni hromads'koho poriadku i derzhavnoho kordonu : Zakon Ukrainy vid 22 chervnia 2000 r. № 1835-III [On citizens' participation in the protection of public order and state boundary : Law of Ukraine of June 22, 2000, no. 1835-III]. Vidom. Verkhov. Rady Ukrainy [Gazette of the Verkhovna Rada of the USSR], 2000, no. 40, Art. 338 [in Ukrainian].

4. Pro rishennia Rady natsional'noi bezpeky i oborony Ukrainy vid 15 liutoho 2008 roku «Pro khid reformuvannia systemy kryminal'noi iustytzii ta pravookhoronnykh orhaniv» : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 8 kvitnia 2008 r. № 311/2008 [On decision of the National Security and Defense Council of Ukraine of February 15, 2008 «On the consecution of the reformation of the criminal justice system and law enforcement agencies» : Presidential edict of Ukraine of April 8, 2008 no. 311/2008]. Ofits. visn. Ukrainy [Official Gazette of Ukraine], 2008, no. 27, Art. 838 [in Ukrainian].

5. Pro Natsional'nu politsiu : Zakon Ukrainy vid 2 lypnia 2015 r. № 580 VIII [On the National Police : Law of Ukraine of July 2, 2015, no. 580 VIII]. Vidom. Verkhov. Rady Ukrainy [Gazette of the Verkhovna Rada of Ukraine], 2015, no. 40–41, Art. 379 [in Ukrainian].

6. Riven' doviry do novoi patrol'noi politsii bil'sh nizh udvichi vyschyj, nizh do staroi militsii – opytuvannia [Level of credibility to the new patrol police is twice as much as to the previous militia – canvass], www.unian.ua. Retrieved from <http://www.unian.ua/society/1151178-riven-doviri-do-novoji-patrujnoji-politsiji-bilsh-nij-udvichi-vischii-nij-do-staroji-militsiji-opituvannya.html> [in Ukrainian].

7. Riven' doviry kyian do politsii sklav 85 vidsotkiv – Avakov [Level of Kievians' credibility to the police is 85 per cent – Avakov], uapress.info. Retrieved from <http://uapress.info/uk/news/show/98627> [in Ukrainian].

8. Uchast' hromad u zapobihanni zlochynnosti : Robochyj dokument Desiatoho konhresu OON iz zapobihannia zlochynnosti i povodzhenniu z pravoporushnykamy (Viden', 10–17 kvit. 2000 r.) [Participation of communities in crime prevention : Working paper of the 10th United Nations Congress on the prevention of crime and the treatment of offenders (Vienna, April 10–17, 2000)], 25 p. [in Ukrainian].

9. MVD obeshhaet platit' grazhdanam milliony za dobrovol'nuju pomoshh' i donosy [The Ministry of Interior offers prospects of millions to citizens for voluntary help and information], www.newsru.com. Retrieved from <http://www.newsru.com/russia/24aug2012/nagragdenie.html> [in Russian].

10. Kolodiazhnyj M. H. Zapobihannia zlochynnosti hromads'kistiu v Respublitsi Kazakhstan: suchasnyj stan i formy [Crime prevention by public

in the Republic of Kazakhstan: contemporary state and forms], Yuryd. zhurnal [Law Magazine], 2015, no. 2, pp. 42–46 [in Ukrainian].

11. Vzaimodejstvie milicii i naselenija: k itogam khar'kovskogo jeksperimenta [Cooperation between militia and population: up to experiment in Kharkov]. Kharkov : Nac. un-t vnutr. del, 2003, 288 p. [in Russian].

12. Kolodiazhnyj M. H. Dosvid Velykoj Brytanii u vykorystanni hromads'kosti schodo zapobihannia zlochynnosti [Great Britain's experience in employment of public in crime prevention]. Forum prava [Platform of law], 2013, no. 3, pp. 317–323, nbuv.gov.ua. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2013_3_53.pdf [in Ukrainian].

13. Kolodiazhnyj M. H. Zastosuvannia stratehii «community policing» pry zapobihanni zlochynnosti v Yaponii [Application of the strategy «community policing» in crime prevention in Japan]. Kryminal'no-pravovi ta kryminolohichni zakhody protydii zlochynnosti : materialy Vseukr. nauk.-prakt. konf. (m. Odesa, 13 lystop. 2015 r.) [Criminal law and criminological arrangements of crime prevention : materials of Ukraine-wide research and practice conferential (Odesa, November 13, 2015)], Odesa : ODUVS, 2015, pp. 74, 75 [in Ukrainian].

14. Kolodjazhnyj M. G. Gromads'kij vpliv na zlochinnist' u SSHa [Public influence on criminality in the USA]. Jurid. zhurnal [Law Magazine], 2013, no. 9–10, pp. 166–177 [in Ukrainian].

Колодяжний М. Г. Аналіз Закону України «Про Національну поліцію» крізь призму міжнародного досвіду громадського впливу на злочинність

У науковій статті обґрунтовується необхідність активізації громадськості у сфері запобігання і протидії злочинності. Порівнюється стан довіри громадян до поліції та розкриття злочинів в окремих країнах ЄС і в Україні. Наголошується, що засадою партнерських відносин між поліцією і населенням є довіра останнього до органів правопорядку. Здійснюється порівняння Закону України «Про міліцію» 1990 р. й Закону України «Про Національну поліцію» 2015 р. на предмет правового закріплення громадського впливу на рівень злочинності та взаємодії громадян із органами поліції. Узагальнюється прогресивний досвід участі громадськості у сфері запобігання злочинності у низці країн світу – США, Великій Британії, Японії, Австралії, Нідерландах, Республіці Казахстан. Робиться висновок, що Закон України «Про Національну поліцію» 2015 р. має яскраво виражену соціальну спрямованість, створює умови для налагодження партнерських відносин між поліцією й місцевими громадами. Разом із тим указаний нормативно-правовий акт потребує доповнення новими формами громадського впливу на стан злочинності з огляду на позитивний міжнародний досвід.

Ключові слова: Закон України «Про Національну поліцію», Національна поліція, соціальна спрямованість, громадськість, взаємодія із громадськістю.

Колодяжний М. Г. Анализ Закона Украины «О Национальной полиции» сквозь призму международного опыта общественного воздействия на преступность

В научной статье обосновывается необходимость активизации общественности в сфере предупреждения и противодействия преступности. Сравнивается уровень доверия граждан к полиции и раскрываемости преступлений в отдельных странах ЕС и в Украине. Отмечается, что принципом партнерских отношений между полицией и населением является доверие последнего к органам правоохраны. Проводится сравнение Закона Украины «О милиции» 1990 г. и Закона Украины «О Национальной полиции» 2015 г. на предмет правового закрепления общественного воздействия на уровень преступности и взаимодействия граждан с органами полиции. Обобщается прогрессивный опыт участия общественности в сфере предупреждения преступности в ряде стран мира – США, Великобритании, Японии, Австралии, Нидерландах, Республике Казахстан. Делается вывод, что Закон Украины «О Национальной полиции» 2015 г. имеет ярко выраженную социальную направленность, создает условия для налаживания партнерских отношений между полицией и местными общинами. Вместе с тем указанный нормативно-правовой акт нуждается в дополнении новыми формами общественного воздействия на состояние преступности с точки зрения международного опыта.

Ключевые слова: Закон Украины «О Национальной полиции», Национальная полиция, социальная направленность, общественность, взаимодействие с общественностью.

Kolodyazhny M. G. The analysis of the Law of Ukraine «On the National Police» through the prism of the international experience of the public's influence on crime

The scientific paper is concerned with the necessity of the public's activation in the sphere of crime prevention. The author compared the state of citizens' trust to the police and the situation of the crime detection in the European countries and Ukraine. It is emphasized, that public's trust to the police is the base for the partnership relations between them. The author compares the Law of Ukraine «On militia» (1990) and the Law of Ukraine «On the National Police» (2015) for the purpose of the legislative consolidation of the public's influence on crime rate and cooperation between citizens and police. The progressive experience of the public's participation in the sphere of crime prevention in different countries (the USA, Great Britain, Japan, Australia, the Netherlands and the Republic of Kazakhstan) has been integrated. The author concluded that the Law of Ukraine «On the National Police» (2015) has a pronounced social orientation and situates conditions for establishing the partnership relations between the police and the local communities. However, this law should be amended with new forms of the public's participation in crime prevention, including the positive international experience.

Key words: the Law of Ukraine «On the National Police», the National Police, social orientation, the public, cooperation between citizens and police.